

نصوص من النظم و النثر العربی فی ایران

(من بداية الفتح الإسلامی إلى سقوط بغداد)

(رشته زبان و ادبیات عرب)

www.ketab.ir

دکتر سید محمد رضی مصطفوی نیا جواد رنجبر

سرشناسه	مصطفوی نیا، سید محمد رضی، ۱۳۴۸-
عنوان و نام پدید آور	نصوص من النظم و النثر العربی فی ایران (من بدایه الفتح الاسلامی الی سقوط بغداد) / مؤلفان: سید محمد رضی مصطفوی نیا، جواد رنجبر.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه پیام‌نور، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۱۴۲ ص.
فروست	دانشگاه پیام‌نور؛ ۱۷۹۸. گروه زبان و ادبیات عرب؛ ۱/ ۱۷.
شابک	978 - 964 - 387 - 841 - 2
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	عربی.
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	ادبیات عربی - ایران - مجموعه‌ها.
موضوع	شاعران عرب - سرگذشتنامه.
شناسه افزوده	رنجبر، جواد، ۱۳۵۷-
شناسه افزوده	دانشگاه پیام‌نور.
رده بندی کنگره	۱۳۹۰ ق. ۵۲۹۵۱۶ PJ
رده بندی دیویی	۸۹۲۷۷۰۹
شماره کتابشناسی ملی	۲۵۸۷۶۶۲

دانشگاه پیام‌نور

نصوص من النظم و النثر العربی فی ایران

مؤلفان: دکتر سید محمد رضی مصطفوی نیا - جواد رنجبر

ویراستار علمی: دکتر مصطفی جواترودی

تهیه و تولید: مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام‌نور

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول بهمن ۱۳۹۰

شابک: ۲ - ۸۴۱ - ۳۸۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 387 - 841 - 2

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام‌نور مجاز می‌باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق نشر اعم از چاپی، الکترونیکی، تصویری، صوتی و اینترنتی برای دانشگاه پیام‌نور محفوظ است)

قیمت: ۱۵۰۰۰ ریال

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار ناشر

کتاب‌های دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف یک درس در یک یا چند رشته دانشگاهی، به صورت کتاب درسی، متن آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک‌درسی چاپ می‌شوند.

کتاب درسی ثمره کوشش‌های علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصل‌های مصوب تهیه و پس از داوری علمی، طراحی آموزشی، و ویرایش علمی در گروه‌های علمی و آموزشی، به چاپ می‌رسد. پس از چاپ ویرایش اول اثر، با نظرخواهی‌ها و داوری علمی مجدد و با دریافت نظرهای اصلاحی و متناسب با پیشرفت علوم و فناوری، صاحب اثر در کتاب تجدیدنظر می‌کند و ویرایش جدید کتاب با اعمال ویرایش زبانی و صورتی جدید چاپ می‌شود.

متن آزمایشگاهی (م) راهنمایی است که دانشجویان با استفاده از آن و کمک استاد، کارهای عملی و آزمایشگاهی را انجام می‌دهند.

کتاب‌های فرادرسی (ف) و کمک‌درسی (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه و بر روی لوح فشرده تکثیر می‌شوند و یا در وبگاه قرار می‌گیرند.

مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

الفهرس

السادس

١	المقدمة
٩	الدرس الأول: المغيرة بن حبياء
١٧	الدرس الثاني: كعب بن معاذ الأشقرى
٢١	الدرس الثالث: نهار بن توسعة
٢٧	الدرس الرابع: ثابت قطنة
٣٥	الدرس الخامس: زياد الأعجم
٤٧	الدرس السادس: ابوالفتح البستي
٥١	الدرس السابع: ابوالحسن الباخري
٥٥	الدرس الثامن: ذوالكفابتين
٦١	الدرس التاسع: الجوهري الجرجاني
٦٧	الدرس العاشر: شهاب الدين السهروردي
٧١	الدرس الحادي عشر: علي بن عبدالعزيز الجرجاني
٧٩	الدرس الثاني عشر: الطبراني الاصفهاني
٨٥	الدرس الثالث عشر: يحيى بن خالد برمك
٩٣	الدرس الرابع عشر: عبدالحميد الكاتب
١٠٥	الدرس الخامس عشر: ابن العميد
١١١	الدرس السادس عشر: أبوبكر الخوارزمي
١١٩	الدرس السابع عشر: المصاحب بن عباد
١٢٩	الدرس الثامن عشر: بديع الزمان الهمذاني
١٣٣	الدرس التاسع عشر: قابوس بن وشمكير
١٣٥	أجوبة تمارين الدروس
١٣٧	المصادر و المراجع
	معجم المفردات

المقدمة

إنّ من يدرس الأدب العربي و تطوره خلال العصور المختلفة يجد كثيراً من الشعراء و الكتاب من المسلمين الفرس الذين ساهموا في تشييد صرح الأدب العربي، و لا يخفى على الدارس تأثيرهم الملموس هذا في رقي اللغة العربية و ازدهارها. و لو أمعنا النظر في آثار و تأليف الأدباء الإيرانيين و مدى تأثير هؤلاء الأدباء لثرى أنّ ما روى في الكاتبين الإيرانيين «بدئت الكتابة بعبد الحميد و ختمت بآب العميد» قول حق و خير دليل على مساهمتهم.

هذه ورقة بين يدي الأساتذة الكرام و الطلاب الاعزاء من المادة الدراسية في مرحلة اللسانس باسم النصوص الأدبية بالعربية في إيران منذ ظهور الإسلام إلى نهاية القرن السابع الهجري أى سقوط بغداد. حيث تشتمل على اقتطاف مجموعة من الشعر و النثر لمشاهير الكتاب و الشعراء من المسلمين الفرس خلال تلك الفترة و أتينا بنماذج من آثارهم مع شرح ما فيه من كلمات صعبة و شرح مبسوط للأبيات حتّى يسهل على الطالب فهمها و إدراكها.

هذا و اعتمدنا فيما نقلنا على المصادر المعتمدة ك «وفيات الأعيان» لابن خلكان و «بتيمة الدهر» للشعالبي و «معجم الأدباء» لياقوت الحموي و غيرها من المراجع الموثوقة التي ذكرناها في هامش كلّ مقتطف من الشعر و النثر. و للمزيد من التعرف على فحوى الكتاب قسمناه بأبواب فيما يلي:

الأهداف المعرفية:

حياته و ادبه: دراسة موجزة تتناول حياة الشاعر أو الكاتب و أهم آثاره الأدبية و ميزات شعره أو نثره في نظرة تاريخية ثم أتينا بنموذج من الشعر أو النثر.

شرح المفردات: قسم يشمل شرح المفردات التي قد يحتاج الطالب أو الدارس في فهمها إلى المعجم.

شرح الآيات: قسم يختص بشرح مشور بسيط لمعنى البيت و ضمناها أحيانا الملاحظات النحوية و البلاغية المساعدة على فهم النص.

تمارين اللبس: قسم يشمل أسئلة تدور حول ترجمة المفردات و النص و فهم النص و الإعراب و التشكيل.

المصادر و المراجع: و هي يشمل قائمة المصادر و المراجع التي راجعنا إليها للنصوص الموجودة في الكتاب.

و أخيراً بعد تقديم وافر الشكر إلى صديقنا العزيز، الأستاذ الدكتور مصطفى جوانودي لما بذله من جهد جهيد في مراجعة الكتاب و تنقيحه، نعترف بأنّ هذا الإنجاز المتواضع كخطوة أولى في هذا الصعيد لا يخلو من عثرات و هفوات، فترجو الأساتذة و الباحثين الكرام في هذا الحقل أن تمنّوا علينا باقتراحاتكم البناءة و آرائكم السديدة في تصحيحه و تحسينه، مع وافر الشكر و الإمتنان.

جواد رنجبر

عضو للهيئة العلمية بجامعة پیام نور

سيد محمدرضى مصطفوى نيا

استاذ مساعد في جامعة قم